

Verslag kennisdag Gouden Gronden/ SPNA-Delphy

Groenbemesters ze doen meer goed dan we soms beseffen, ...maar hoe passen we ze in?

26 oktober 2017; locatie proefboerderij SPNA Kollumerwaard.

Na een welkom door **Carina Rietema** (SPNA) licht **Bjartur Swart** (projectsecretaris Gouden Gronden) kort het programma Gouden Gronden toe. Er worden in het kader van DAW/POP3 een drietal projecten voorbereid waarbij het waterschap en de ondernemer gezamenlijk zullen werken aan het verbeteren van de bodemstructuur. Daarnaast worden er om de kennis over de bodem en het watersysteem te vergroten een tweetal cursussen aangeboden. Ondernemers die belangstelling hebben voor de Basiscursus bodem of het Oefenlab water kunnen zich nog aanmelden via goudengronden@noorderzijlvest.nl.

Wiepie Haagsma (WUR-PPO) doet al jarenlang onderzoek aan groenbemesters. Ze geeft aan dat groenbemesters in de praktijk vaak vooral nog vanwege de organische stof, de aaltjes beheersing of de GLB vergoeding worden geteeld maar groenbemesters hebben veel meer positieve effecten. Naast de invloed op de bodemstructuur en de waterhuishouding hebben ze een positieve invloed op nutriënten balans, de biodiversiteit en de onkruiddruk. Stikstof spoelt in de winter niet uit maar wordt door het gewas opgenomen en is in het voorjaar weer beschikbaar. Er is een ruime keus aan groenbemesters die elk hun eigen invloed hebben. De keuze van de groenbemester is maatwerk; in het algemeen lijken mengsels wel voordelen te hebben. Ze pleit er voor niet te veel aandacht aan het zaaitijdstip te besteden maar de groenbemester wel als een volwaardig gewas te beschouwen. Geef ze de aandacht die ze verdienen!

Everhardt van Essen (Aequator) geeft aan dat bodemverdichting een belangrijk probleem is dat ook invloed heeft op de waterhuishouding. Schaalvergroting en zwaardere machines zijn hier voor een deel debet aan. Groenbemesters kunnen in zijn ogen bijdragen aan de structuurverbetering al moet je daar geen wonderen van verwachten, het kan jaren duren voor een verdichte bodem weer een beetje doorlatend is. Groenbemesters dragen ook op een andere manier bij aan de waterhuishouding. Hij benoemt, net als Wiepie Haagsma, de verminderde uitspoeling van nutriënten, die daarmee beschikbaar blijven voor het volgende gewas en de toename in de infiltratiecapaciteit en daarmee het wegdringen van de zoute kwel. Doordat de gewasbedekking slemp voorkomt slaat de bodem minder snel dicht waardoor minder nutriënten oppervlakkig afstromen en piekafvoeren worden voorkomen. De gewasverdamping draagt er in het voorjaar aan bij dat de grond eerder droog is. Investeren in de teelt van groenbemesters is investeren in het volgende jaar.

Thea Beers (Agrifirm) gaat vooral in op de keuze die er is aan groenbemesters en de invloed die zij elk hebben op de aaltjesdruk. Ze geeft aan dat het vooraf belangrijk is om de teeltdoelen goed te bepalen daarnaast moet rekening worden gehouden met het tijdstip van mogelijke inzaai, het er na te telen gewas en bijvoorbeeld de stikstofruimte die er is. Groenbemesters hebben een grote invloed op aaltjes. Elk aaltje

vergt zijn eigen aanpak. Een goede aaltjesbestrijding met groenbemesters vergt een goede planning. Mengsels zijn in haar ogen zelden een goede oplossing omdat er dan voor elk wat wils is. Toch doet Agrifirm nu ook onderzoek, onder andere met potproeven, onderzoek naar het effect van mengsels op aaltjes. Tot slot staat ze nog even stil bij biofumigatie (het telen en

onderwerpen van gewassen met toxische verbindingen). Hoewel er nog veel onbekend is lijkt het middel zelden effectief. Om de boer te helpen bij het maken van de juiste keuze wijst ze nog op de NemaDecide Geo op Akkerweb en op de website www.aaltjesschema.nl.

Wim Stegeman (Saalland) belicht de groenbemesters vanuit zijn eigen praktijkervaringen op zijn akkerbouwbedrijf in Flevoland. Hij past op zijn 52 ha zware klei al 7 jaar NKG toe. Hij ziet groenbemesters vooral als een middel om de grond in zijn eigen kracht te laten komen. De organische stof is nodig om het bodemleven te voeden. Hij volgt de effecten van zijn aanpak onder andere met strokenproeven in 4 herhalingen. Voor collega's heeft hij een aantal tips:

1. Ken je eigen grond! Wat zijn de eigenschappen en welke aaltjes mag je verwachten. Graaf ook een kuil en let op storende lagen, die verhinderen vocht en voedselopname. Bepaal dan de doelstellingen voor je beheer.
2. Behandel je groenbemester als een volwaardig gewas. Geef er aandacht aan, werk onder droge omstandigheden en geef een adequate bemesting (vaste mest/compost of vlinderbloemigen)
3. Stem je groenbemester af op het volggewas. Bijvoorbeeld met betrekking tot de stikstof nalevering, de gewasresten en eventuele hergroei/opslag.
4. Zaaï mengsels met gewassen die elkaar aanvullen. Zowel bovengronds (bedekking, onkruidonderdrukking) als ondergronds (penwortel/fijne oppervlakkige wortels/stikstofknollen).

Onderzoek naar het bodemleven op zijn percelen laat zien dat het bodemleven zeker met mengsels meer in evenwicht is. Er zijn meer roofaaltjes die de schadelijke aaltjes heel goed weten te beperken. Hij wenst iedereen succes bij het maken van zijn eigen keuzes en benadrukt dat het van belang is om zelf dingen uit te proberen en zo ervaring op je eigen bedrijf op te doen.

In de middag was er gelegenheid om in het veld de zaaiproeven van SPNA/Delphi en de proefvelden van WUR/PPO te bezoeken.

Hieronder een impressie van de middagexcursie.

Bjartur Swart
27 oktober 2017

